

Szerkesztési iroda:
Brassai utca 60. sz. alatt,
horá a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó-hivatal:

Pollák Mór könyvnyom-
dája, hová a hirdetések és
előfizetési pénzek bérmen-
tesen intézendők.

NEMERE

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap,
a háromszéki „Háziipar-egylet”
és a s.-sztyörgyi „önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
kint kétszer:
szombán és szombaton
Előfizetési feltételek:
helyben házhozhorvá vagy
vidékre postán küldve:
Egész év . . . 6 ft. — kr.
Fél év . . . 3 ft. — kr.
Negyed év . . . 1 ft. 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos peitserért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegjű küln 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

Legújabb hírek.

A harcúterén a küzdelmek eredménye hol a török, hol a muszka fegyvereket kisdíri — döntő eredményt egyik fél sem ért el.

A „Reuter” ügynökség azon távirata, hogy Szulejman pasa megverett csak annyiban igaz, hogy Karabunárnál Szulejman pasának csak egy előőrsapata tüzött össze a muszkával s veretett meg, mert maga a pasa Drinápolynál áll serege zónéval.

Azon nyúlból, hogy az orosz főhadiszállás Tirnovából Bielába tétett át, következtetnünk lehet arra, hogy Plevnánál Osman pasa által az oroszok roppant veszteséget szenvedtek, mely az oroszok előhaladását is megakadályozta.

A táviró legfontosabb legújabb híre, hogy az angol-török szövetség megkötése küszöbön áll. Anglia végtére belátta, hogy saját érdekei védelmére fel kell lépni a török állam védelmére, Törökország megbizik benne, mert jó szolgálataiért díjt nem követel. A török-angol szövetség összeköttetésben áll Mithad pasa visszahívásával, ki a szöv. tagjontait magával viszi Konstantinápolyba.

A mai nap igen fontos táviratokat hozott. Bécsből jelentik, hogy Ausztria-Magyarország föllépése a keleti kérdésben minden oldalról megerősítést nyer, s teljesen bizonyossá válik a hír, hogy fellépése előestéjén vagyunk.

Andrássy Gyula gr. jul. 28-án hosszasan érkezett Novikov bécsi muszka nagykövettel. Oldenburg herceget ő felsége külön kihallgatáson fogadta. Utána Andrássy grófot, ki hosszabb kihallgatáson maradt ő fel égenél.

Görögország alkudozást kezdett Szerbiával és Montenegróval egy hármas szövetség létrehozására.

A török hadsereg főparancsnokságában beállott változás óta a bizalom öregbedett, a táborakr igen tevékeny. Mehemed Ali erélyes föllépése és önbizalma átszállott a török csapatokra is, kik hiszik hogy teljes diadalt fognak aratni.

Krétán a felkelők és törökök között megtörtént az első ütközet.

Osman pasa a plevni győző 40,000 emberrel rendelkezik. A 23 és 24-én vívott csaták a Krivina folyónál a 9-ik muszka hadtest névze szerencsétlenül ütöttek ki, de ezt a muszkák legnagyobb titokban tartják. Ruscuk megtámadása azért késik, mert a csarvics kénytelen volt Plevna felé Krüdener tábornoknak segínyt küldeni.

Azsiában a két hadsereg harcúszán áll. A török

FARKAS.

Nagyvárad elvesztése 1660-ban

Kivonat

Deák Farkas lev. tag széköfoglaló értekezéséből.
Olvasatott a m. tud. akadémián 1877. febr. 19-iki ülésén.

(Vége.)

De még ez nem volt elég, mert a Soucheshoz küldött rendeletben ez állt: ugy hallván, hogy már 25,000 embere van stb., tehát ebből egy pár ezert vessen Váradra. Souches pedig összesen 10 ezerral indulván s abból Szathmárt, Kállót, Ónodot s még egy pár apróbb helyet őráéggel látván el, aligha 5 ezer emberrel rendelkezett s mondatni nyers hangon irt vissza, hogy ő felségét megcsalták s ily hamis feltételtől kiindulva rendeletnek semmi értelme sincs, és hogy miként lenne végrehajtható, ő el sem képzelheti.

Hát Wesselényi a másik vezér mit szólt a rendelethez? Megirta gyors futárnál, hogy minden perc halálra késedelem, hogy ő terhes beteg s küldjenek más vezért — nem nevezett senkit, de körülírta, hogy Zrinyi Miklóst ohsjátán. Egyszersmind újabb irt a rendeknek: „Ennek a nyomorult hazának vékony itéletünk szerint, többi között nem kisebb szerencsétlenségére ninket az ur Isten sulyos betegségnek ostaróval hirtelen látogatott meg s ha ő szent felsége rajtunk nem könyörül, hazánk s nemzetünk ily szűköségben, személyünk szerint aligha szolgálhatunk; hogy azért ez a föld az mostani felzúdulás — s veszedelmek habjaiban uszó idejében fő nélkül nem maradjon, alázatosan nyavalyás sorsunkat gyors courirunk által ő felségének megjelentettük.” E körlevél mely a felső vármegyék levéltárában még sok helyett föllehető aug. 26-án kelt s sept. 8-ikára teszi kilátásba az összegyülekezést, melyben pár napi halasztást enged nagy betegsége fordulásig s ő felsége újabb válságig. —

cirkáló csapatok naponként lépik át az Arpatschait (határfolyó), mely elválasztja Muszkaországot Törökországtól) és kisebb előőrs ütközetek naponként fordulnak elő. Samchetben, Alexandropol és Tiflis között lázadás tört ki.

Ha e hír igaz, akkor a lázadás Azsiában roppant mérveket öltött, Muszka területre is átharapodott s a muszka csapatok saját területükön is veszélyeztetve vannak.

Anglia mozgosit. Mint Londonból jul. 25-ről írják: Azon három ezer katonán kívül, kiket az „Euf-rate” és „Krokodil” gőzösök Máltába szállítanak, újabb nagyobb számú sereg kapott parancsot arra, hogy készen tartsa magát az utra. E csapatok a következők:

A 8 ezred, 2. zászlóalj, a 19 ezred, 1. zászlóalj, a 60. ezred, 3. zászlóalj, a 100. ezred, 61. zászlóalj, a 8. huszár zászlóalj, a 17. dísidiszereg, az 1. tüzér dandár s megfelelő muszka és tengerészcsapatok, összesen egyelőre 21,000 főnyi hadsereg az, mely közelebb indul Gallipoliba.

Azon hajók, melyek a feladatra rendelvék a „Szerapis”, mely aug 5-én indul, a „Maladák” ez aug. 8-án, a „Jumra”, mely aug 11-én kelt utra. Az „Agincourt” Council tengernagyot viszi. A torpedók már utban is vannak Gallipoli felé s ezek a „Valarous” nevű hadihajón s hó 23-án hagyták el az angol partokat, míg Hongkongból Spitheadbe a „Tamar” nevű páncélos gőzöst várják.

A csatáren már meg van állapítva. Ezzel egyidejűleg jelentő a „Golos” című szentpétervári lap azon nyílt kijelentését, mikép Muszkat ország nyílt hadüzenet tekintő Gallipoli megszállásá s ez este fölmentve érzi magát tenni ígéretei alól.

Bismarck politikáján elgözpödni irányadó körök se tudnak. Bismarck akarta a keleti háborút, akarta, hogy mi abban részt vegyünk. De ki tudja nem rejlik-e monarchiánknak a háborúra török részre beavatkozásra incitálás mellett Németország azon titkos terve, hogy míg mi a muszkat ütjük, addig szépen elkaparítsa tőlünk Feiső-Ausztriát.

A helyzet nagyon feszült. A „D. T.”-nak sürgönyzik Bécsből, hogy Ausztria-Magyarország bizonyosan elfoglalja Bosznia-t és Hercegovinát, s hogy Ausztria-Magyarországra rohamosan következett be azon pillanat, melyben a keleti kérdésben fel kell lépnie.

A lóbeszerzési alap rendeltetése.

Élismert dolog, hogy Háromszék megye la-

A tábor örműjogvra riadozott, hogy már végre ellenségre viszik, a vezérek közt pedig a legszótlanabb levertség uralkodott. Wesselényi és Souches újabb fölírataira kellő időben válasz nem érkezett s 48 órai késedelem már pótolhatatlan volt, mert az ostromlottak a végzettség pontján állottak. De ezt Grécben nem akarták hinni, a hadi tanács e tárgyban több össze se gyűlt, s Leopold reggeli fogadásainál szórazottan hallgatta, ha az alföldi híreket előadták, azt hitte a jámbor, hogy minden rendben van s így rá czeve tiszta égből lezúgó dörgés volt a hír, midőn szeptember 2-án meghallotta, hogy: „Nagyvárad elvesztett!” A tulsuly teljes mértékben a török részére billent. —

A vár föladásának körülményei ismeretesek; Szalárdi Bethlen János, Kraus György egykori krónikások s az újabb történetírók is elég részletesen s híven beszélik el; én csak a már említett Chiaromanni János páрмаi követ 1660. sept. 17-én kelt jelentésének mellékletéből jegyzek föl néhány sort, melyet egy az ostromlottak közt levő katona irt s melyet a követ olasz nyelvre fordítottán, kormányának megküldött. Ez aug. 30-án kelt levél nem tartalmaz új adatot, de közvetlenség által érdekes: „Isten kegyelméből ki tettünk siralomra méltó végső romlásnak és sorsunk nyomorúságának, hogy tanúságot tegyünk az Isten haragjáról és boszulásáról.

Anyira elnyomattunk a törökök folytonos rohamai által, hogy 47 nap alatt nem volt módunk magunkat kipihenni, és hogy ebben a váradai nagy erősségben utóljára csak 350-en maradtunk, nem elegendően egyetlen bástya védelmére . . .

Aknázás által két bástyát röpítettek légből, egyikből egyetlen kő sem maradt helyén, a másikon akkora rést törték, hogy egymás mellett két szekér be-mehetett rajta. A kazamaták beomlottak, a kőfalakat lerontották anyira, hogy őr nyílt volt, melyen az erősségre behatolhattak; végre Isten a bizonyágunk, tovább ellent nem állhatunk. Mihelyt a két bástya légből röpült, három dühös rohamot ismételve intéztek

kossága létfontartását pusztán gazdálkodás által biztosítani nem lehet.

Megyéink közérdek iránt melegen érző, — azért lelkesülni tudó férfiai, e megye lakosait a mindinkább reánehazadó létfontartási küzdelmek-től megmentendő, a házi ipar meghonosítását s ezzel kapcsolatban egy fonóda felállítását tűzték ki célul.

A fonóda felállítása elhatározottat, a felállításra szükséges 75,000 frt beszerzése végett az aláírási iver kibocsáttattak.

A szükséges pénzalapnak aláírás utján beszerzése hónapokot venne igénybe s ki tudja: fog-e a megkívántató összeg akkor is aláírati?

Van egy mód, mellyel a fonóda felállítását teljesen és azonnal biztosíthatjuk. E mód a székelly huszársaládokot illető úgynevezett „lóbészerzési alap” nak e fonóda felállítására fordítása.

Ha van érdeklődés a huszársaládok-, annak egyes tagjaiban megyénk anyagi jólléte iránt: fel kell és fel fogják bizonyára ez alapot a házi ipar meghonosítására, a székelly gyáripár megalapítására és így egy Sepsi-Szentgyörgyön felállítandó fonóda javára ajánlani.

Miért ne tehetnék ezt?

A lóbeszerzési alapnak a fonóda javára följánlásával megyénk összes lakosságával tennének jót, annak anyagi jóllétét előmozdítván anélkül, hogy érdekeik, ez alapozói jogosultságuk a legtávolabbról is megsértve lennének.

A lóbeszerzési alapnak, mely e fonóda felajánlás után „fonóda alap” nevet venne fel, ezután és mindig a jogosult családok és azok egyes tagjai volnának tulajdonosai, ők vennék e fonóda-ból a lehető hasznokat, őket illetné ez alap feletti rendelkezési jog kizárólagosan ezental is.

Mi tisztelői vagyunk az egyéni tulajdonnak. Nem kívánjuk mi azt, hogy a huszársaládok mondjának le ezen alap feletti rendelkezési jogokról. Egyedül azt kívánjuk — s ezt joggal hogy ezen 80 — 90,000 frtra menő összeggel hasz-

ellenünk a törökök, mely este 9 óráig tartott. Több zászlót foglaltunk — s 3,000 törököt pusztítottunk el, de közülünk is sokan veszték el, több tiszt és parancsnok megsebesült, ki azután sebeibe meghalt.”

Itt elbeszéli, hogy a palota és főbástya is (dogi-ott) leromboltatott, az ellenség földhányásokat emelt stb. s 8k még mindig igyekeztek a réseket betölteni de „47 napig nem nyugodván, ki valánk mertülve s aug. 27-én megadtuk magunkat; ez őrség biztos helyre vitett, a lová magunk kívántuk, a mint megígérték szavukat tartották.

Mily nagy legyen e veszteség, én azt szóval el nem mondhatom, és mégis ha a felsőmagyarországi nemesség segíteni akarna, mielőtt a törökök a réseket helyre állítanák, Váradot vissza lehetne venni.

A ki istenesen s jó lelkiismerettel itél, láthatja, hogy mi az erősséget meg nem védhettük s a szüntelen megújuló ostromot tovább ki nem állhattuk, mert erőnk elvesztettük s a folyton tartó rohamok, melyek alatt 500 embert vesztettünk, nem engedtek módot a rések beboltzására s nem — egy percné időt nyugalomra. —

Várad elvesztésének híre megredító esapásként terjedt szét az országban s mondhatni, lesújtó rémület szállta meg az embereket. Maga a nádor a rakamazai táborban aug 29-én kelt s a vármegyékhez intézett köriratát így kezdé: „Magyar nemzetünknek az felséges Isten megbántott büneire micodás sulyos ostarót bocsátotta ő felsége Váradnak elvesztésével, az kinek szinte ez órában hozák tracta által valé elvesztését! Haszontalansággal se hitelenségeket, se az török hamis hittől való megcsalt latoráságot nem akarjuk okozni csak nagy keservesen és szomoruan akarok kegyelmeteknek raprasentálnunk Várad elvesztését, boldogtalan sorsát s az által mindnyájunkét, kihez képest nem várván tovább hátra-jövő ő felsége népét, mi Istennek jóvoltából ilyen bteges nyomorult állapotunkkal is nem gondolván, az armadát megindítjuk és az két vármegye határára szállunk stb.”